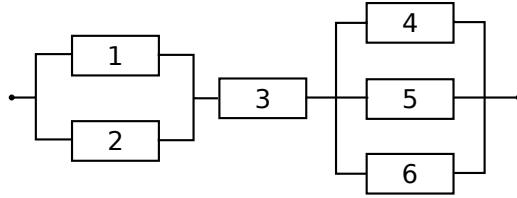

Please answer to all five (5) questions. You may answer using English, Finnish or Swedish.

1. Buses arrive at a bus stop according to a Poisson process with an average interarrival time of 10 minutes. You arrive at the bus stop at a random time. Thus, you don't know when the previous bus left, nor when the next bus will arrive.
  - (a) Let T denote the time until the arrival of the next bus. Specify the distribution and the mean value of the random variable T ?
  - (b) What is the probability that at least two buses arrive during a 5 minute interval following your arrival?
2. Consider the M/M/3/3 model with mean customer interarrival time of $1/\lambda$ time units and mean service time of $1/\mu$ time units. Let $X(t)$ denote the number of customers in the system at time t .
  - (a) Draw the state transition diagram of the Markov process $X(t)$.
  - (b) Derive the equilibrium distribution of $X(t)$. Are there any stability conditions?
  - (c) Assume that $\lambda = \mu$. What is the probability that an arriving customer can enter the system, i.e., is not blocked?
3. Consider elastic data traffic carried by a 10-Mbps link in a packet switched network. Use a pure sharing system model with a single server. New flows arrive according to a Poisson process at rate 8 flows per second, and the sizes of files to be transferred are independently and exponentially distributed with mean 1 Mbit. Let $X(t)$ denote the number of ongoing flows at time t , which is a Markov process.
  - (a) What is the traffic load?
  - (b) Derive the equilibrium distribution of $X(t)$. Is there any condition for the existence of the equilibrium distribution?
  - (c) What is the throughput of a flow?
4. Consider a Markov process with state space $S = \{0, 1, 2, 3\}$ and the following state transition rate matrix

$$Q = \begin{pmatrix} - & 1 & 0 & 0 \\ 0 & - & 1 & 0 \\ 1 & \mu & - & 0 \\ 0 & 1 & 1 & - \end{pmatrix}.$$
  - a) Draw the state transition diagram of the process. Is this process irreducible?
  - b) Write and solve the global balance equations (GBE).
  - c) Assume that the system is started from the state 3 at time 0. What is the relationship between this initial distribution and the equilibrium distribution you solved in b-part?

5. (a) Determine the structure function $\phi(\mathbf{x})$ of the structure of independent components in the reliability block diagram below.

- (b) What is the availability of the above system? Availability of component 3 is 1. For the rest of the components, the MDT is 1 [time unit]. However, MTTF of components 1 and 2 is 2 [time units] and for components 4, 5 and 6 it is 4 [time units].

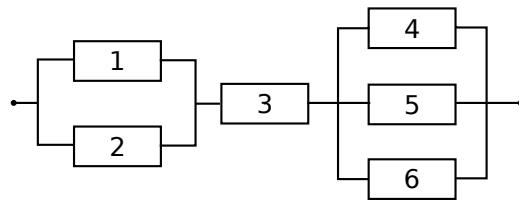
Alla on suomenkieliset suuntaa-antavat käänökset tehtävistä.

- Bussit ohittavat bussipysäkin Poisson prosessin mukaisesti niin, että keskimääräinen saapumisten väliaika on 10 minuuttia. Saavut pysäkille satunnaisena ajanhetkenä. Eli ilman tietoa edellisen bussin tai seuraavan bussin ohitusajasta.
  - Olkoon T aika seuraavan bussin saapumiseen. Mikä on satunnaismuuttuja T :n jakauma ja keskiarvo?
  - Mikä on todennäköisyys, että ainakin kaksi bussia saapuu seuraavan 5 minuutin aikana saapumisesesi jälkeen?
- Tarkastellaan M/M/3/3 mallia, jossa asiakkaiden keskimääräinen saapumisväli on $1/\lambda$ aikayksikköä ja keskimääräinen palveluaika on $1/\mu$ aikayksikköä. Olkoon $X(t)$ asiakkaiden lukumäärä systeemissä ajanhetkellä t .
  - Piirrä Markov prosessin $X(t)$ tilasiirtymäkaavio.
  - Johda $X(t)$:n tasapainojakauma. Onko systemillä stabiilisuusehtoa?
  - Oletetaan, että $\lambda = \mu$. Mikä on todennäköisyys, että saapuva asiakas pääsee sisään systeemiin, eli se ei esty?
- Tarkastellaan elastista dataliikennettä 10 Mbps linkillä pakettikytkevässä verkossa. Sovella puhdasta jakomallia, jossa on yksi palvelin. Uusia voita saapuu Poisson prosessin mukaisesti 8 vuota sekunnissa and tiedostojen koot ovat riippumattomia ja noudattavat eksponentiaaljakaumaa keskiarvona 1 Mbit. Olkoon $X(t)$ käynnissä olevien voiden lukumäärä hetkellä t , joka on Markov prosessi.
  - Mikä on systeemin kuorma?
  - Johda $X(t)$:n tasapainojakauma? Onko olemassa mitään ehtoa jakauman olemassaolle?
  - Mikä on vuon läpäisy?

4. Tarkastellaan Markov prosessia, jolla on tila-avaruus $S = \{0, 1, 2, 3\}$ ja seuraavat tilasiirtymämatrisi

$$Q = \begin{pmatrix} - & 1 & 0 & 0 \\ 0 & - & 1 & 0 \\ 1 & \mu & - & 0 \\ 0 & 1 & 1 & - \end{pmatrix}.$$

- a) Piirrä prosessin tilasiirtymäkaavio. Onko prosessi pelkistymätön?
  - b) Kirjoita ja ratkaise globaalit tasapainoehdot (GBE).
  - c) Oletetaan, että systeemi käynnistetään tilasta 3 ajanhettellä 0. Mikä on tämän alkujakauman suhde tasapainojakaumaan, jonka ratkaist kohdassa b?
5. (a) Määrittele rakennefunktio $\phi(\mathbf{x})$ alla olevalle riippumattomien komponenttien muodostamalle kokonaisuudelle

- (b) Mikä on kokonaisuuden luotettavuus? Komponentti 3:n luotettavuus on 1. Muille komponentteille MDT on 1 [aikayksikköä]. Toisaalta komponenteilla 1 ja 2 MTTF on 2 [aikayksikköä] ja komponenteilla 4, 5 ja 6 se on 4 [aikayksikköä].